

vedno ne uživajo splošne zaščite. Tudi velja ustanovljena zaščita še vedno samo tuzemskim tiskarskim izdelkom, ker za inozemske izdelke ni nobenih meddržavnih dogovorov. Reforma zaščite avtorskih pravic s posebnim zakonom je slej ko prej nujno potrebna.

Razmere ljubljanskega prebivalstva glede dohodkov v l. 1924.

Dr. Albin Ogris.

Prikazati s pomočjo statističnih metod razmere pri dohodkih katerekoli teritorialne socijalne zajednice, ali tudi le posameznih socijalnih plasti njenega prebivalstva, se pravi, osvetliti eminentno socijalen problem, ki obvlada v visoki meri vse druge. Le da spada statistika dohodka k najzanimivejšim poglavjem materialne statistične znanosti, zlasti ako hočemo danes razmere pri dohodkih primerjati s predvojnimi. Brez primerjave namreč ni prave statistike. Ali ta izgubi vsaj mnogo na svoji porabnosti, ako so se osnove statističnega poizvednega postopka precej izpremenile, vsled česar so primerjane statistične vrste veljavne le s kavgelami in s popravki.

Primarno statistiko o dohodkih bi utegnila s svojim ogromnim administrativnim aparatom in s pomočjo prisilne narave svojih socijalnih norm izvesti samo država. Toda celo od države izvedena primarna statistika o dohodkih se ne bi mogla ponašati z visoko mero zanesljivosti in popolnosti. To kažejo precejšnje težave posebnih statističnih komisij, ki jim je bila v poslednjih letih v drugih državah poverjena statistična ugotovitev delnih momentov o dohodkih in produkciji, dasi so te komisije smele zahtevati, da poizvedni subjekti potrdijo popolnost in zanesljivost navedenih podatkov s prisego. Nezadostni so podatki zlasti tam, koder dolgotrajnejša skupnost pravnih naprav še ni utegnila v najširših masah vzgojiti za to primernega državljan-

skega čuta. Na zanesljivejšo oporo se postavi statistika o dohodkih, koder je dalj časa globalni dohodninski ali njemu podoben davek. Tukaj je bilo moči statistični material očistiti in sistematično rektificirati, to pa s sistematično, mnogoletno primerjavo in avtomatično kontrolo. Ta se vrši s tem, da napovedbo v s a k o l e t o (priobčijo) statistične znake in da se vsako leto predela priredbeno gradivo. Na to podstavo oprta statistika o dohodkih je seveda s e k u n d a r n a, ki je ni moči uporabiti in ki nima na razpolago ravno nekaterih takih statističnih poizvednih znakov, ki so zanjo v veliki meri važni. Na vsak način pa so na podlagi dohodninsko-priredbenega gradiva sestavljeni statistični podatki mnogo bližji dejanskim, realnim razmeram, kakor bi bili nalašč v to svrhu p e n k r a t nabrani podatki specialne državne statistike o dohodkih. To velja za naše razmere še posebej.

Ta statistična črtica nima namena, da bi bila kakorkoli finančna statistika. Iz tega vidika je pojasnila razmere o dohodkih ljubljanskega prebivalstva, zavezanega dohodnini, v letih 1920—1924 že statistika ljubljanske finančne delegacije (gl. Uradni List št. 82 in 106 iz l. 1923, št. 111 iz l. 1924 in št. 29 iz l. 1926.) Nastopne vrstice naj s priloženimi statističnimi tabelicami vred skušajo le v nekaterih najglavnejših potezah in brez podrobnejše statistične predelave gradiva in izsledkov podati približno sliko razmer o dohodkih, in sicer zgolj iz splošnih socijalnih vidikov. Tudi je namen iz te perspektive osvetliti podobo, ki jo nudi socijalna struktura onega dela ljubljanskega prebivalstva, ki tvori njegovo najvažnejšo sestavno tretjino, ki bi jo lahko nazvali p o s l o v n i del ljubljanskega prebivalstva. Razmere o dohodkih in socijalna razčlenjenost drugih dveh tretjin ljubljanskega prebivalstva, t. j. državnega uradništva in delavskih slojev s svojci, so vsakomur prilično znane tako iz drugih statističnih podatkov kakor iz lastnega znanja. To pa že zato, ker so homogenejše in enostavnejše, medtem ko je poslovni del Ljubljane v svoji socijalni strukturi in v svojih razmerah glede dohodkov bogato razčlenjen in zaradi tega povprečni presoji brez statističnih podatkov manj dostopen.

Podatki teh izvajanj in tabelaričnih prilog slone na uradnem gradivu finančne uprave in sicer na podatkih, zabeleženih v dohodninskih cenilnih zapisnikih. Deloma pa je gradivo tudi v spisih o priredbi in odmeri: to zlasti onih ceniztov, ki glede njih davčna odmera še ni predložena v pretres cenilnim komisijam. Ker so taki slučaji razmerno maloštevilni, ni domnevati in tudi ni verjetno, da bi bili neposredno iz spisov črpani podatki v komisijskem postopanju rektificirani v tolikem obsegu, da bi se utegnile številke naših statističnih vrst in odnosov kaj bistveno izpremeniti. Dohodki, kakor so izkazani v tabelah,¹⁾ so po § 156 zakona o osebnih davkih v l. 1924 dejansko doseženi. Kolikor so ti dohodki pričeli dotekati ceniztom iz njih delovanja, davku zavezanega, šele med letom 1924, so upoštevani z zneski, ki bi bili predvidoma doseženi, ako bi se davku zavezani posej (obrt, služba, posest itd.) vršil vse leto. Iz uradnega gradiva so izpuščeni vsi cenizti, ki ne žive v Ljubljani, temveč so kot hišni posestniki (ponajveč dediči), družabniki, upravni svetniki itd. v Ljubljani zgolj obdačeni in sicer le od onega dela dohodkov, ki izvira iz ljubljanskih virov. Zaradi tega se končne vsote naše statistike ne morejo ujemati z onimi prej omenjene finančne statistike, ki jo je objavila finančna delegacija. Tehnično se je statistični material obdelal na ta način, da so v cenilnih zapisnikih in v spisih o priredbah zaznamovani poizvedni podatki prenešeni na posebne individualne števne listke ter s seštevanjem statističnih poizvednih števil (znakov) zaporedno z računskimi stroji izračunane končne statistične vsote. Na števne listke imena ceniztov niso prenešena, da je varovana uradna tajnost. Davčni in zavarovalni odbitki, ki se odštevajo od kosmatega dohodka, radi malenkostnih skupnih vsot in posameznih zneskov in radi enostavnosti niso upoštevani, pač pa dolžne obresti, ker se tičejo kajpak večje skupne vsote in so tudi z individualnimi zneski dosti pogostne.

Ker je naša statistika sekundarna, odpade ob sebi svobodna določitev o tem, kakšno vsebino ima pojem »dohodek«. Treba je sprejeti definicijo glavnega poizvednega znaka

¹⁾ Te tabele se radi svoje obširnosti niso natisnile.

naše razprave, spornega še vedno tudi v narodnogospodarski teoriji, kakor jo nudi oz. predpisuje zakon o osebnih davkih z dne 22. okt. 1896, d. z. št. 220. Po § 159 tega zakona je razumeti kot dohodek vsota vseh prejemkov v denarju in denarni vrednosti posameznih davčnih zavezancev. Dohodkom je treba prišteti tudi najemno vrednost stanovanja v lastni hiši ali naturalnega stanovanja, kakor tudi vrednost proizvodov lastnega gospodarstva (kmetovanja) in obrti, uporabljenih v lastnem gospodinjstvu, in vrednost drugih naturalnih prejemkov. Od vsote vseh takih prejemkov je odšteti izdatke, potrebne za pridobitev, zavarovanje in ohranitev dohodkov in dolžne obresti, t. j. v glavnem in splošnem upravne, obratne in vzdrževalne stroške, vključno primerne odpise, zavarovalne prispevke, prispevke za socialno zavarovanje (do določne višine) in plačane davke, izvzemši dohodnino. Izredne dohodke, ki potekajo n. pr. iz dediščin, kapitalnega življenjskega zavarovanja, daril in podobnih neodplaatnih prejemkov, zakon ne smatra za davku zavezan dohodek. Glede vsote, ki jo tvorijo dohodki, doseženi iz naposled imenovanih virov, je naša statistika naprej pomanjkljiva, ako bi nameravali podati statistiko vseh dohodkov brez izjeme. Dobički iz odsvojitve imovinskih predmetov so dohodnini zavezani dohodek zgolj v toliko, kolikor je bilo odsvojeno v obratu ali v spekulacijskih poslih. Pojem dohodka po davčnem zakonu se v glavnem približuje onemu, s katerim operira praktična narodnogospodarska veda in s katerim računamo v vsakdanjem življenju, ko govorimo o dohodkih osebe ali socialne zajednice. Davčni pojem dohodka obsega globalno vse čiste dohodke posameznega gospodarja iz rednega njegovega gospodarjenja, ne pa tudi dohodke, ki so bolj naključne narave. Zato je ta pojem za naše svrhe popolnoma uporabljev ter dovoljuje visoko mero koristnosti za narodnogospodarsko porabo tako pridobljenih statističnih podatkov. Porabnost je tem večja, ker razodeva napovedno in priredbeno postopanje posamezne sestavine dohodkov na ta način, da se ozira ločeno vsaj na pet glavnih virov iz dohodkov ter razlikuje med dohodki 1. iz zemljišča, 2. iz poslopij, 3. iz podjetij, 4. iz službenega razmerja, 5. iz glavniške imovine in 6. iz vseh drugih virov

skupaj. Na ta način pridobi sekundarna statistika vsaj nekaj glavnih poizvednih znakov p o k a k o v o s t i.

Pričakovati je, da bi utegnila na statistiko o dohodkih, ki naj se naslanja na posameznika kot poizvedno enoto, vplivati neugodno in njenim izsledkom zmanjšati mero zanesljivosti in uporabnosti, okolnost, da je gospodarski subjekt glede dohodkov davčnega zakona načeloma hišno gospodarstvo. Po § 157 zakona o osebnih davkih je namreč dohodkom hišnega (rodbinskega) gospodarstva prišteti še dohodke členov (tega gospodarstva, kolikor se steekajo vanje. Na srečo pa ta vir pogreškov ni izdaten, povrh iz njega izvirajoče hibe niso niti sistematične, marveč povsem naključne in celo maloštevilne. Slučaji namreč, v katerih se dohodek rodbinskih členov v resnici prišteva dohodku hišnega (rodbinskega) poglavarja, dosegajo kvečjemu 1.50% vseh odmer-nih primerov in se tičejo relativno zelo neznatnih zneskov pri cenžitih, ki pripadajo skoraj izključno cenžitom spodnjih dohodkovnih stopenj. Te pa so glede vsot skupnih dohodkov itak sistematične rektifikacije potrebne.

Kar se tiče zanesljivosti in popolnosti in od nje zavisne praktične uporabnosti dohodninsko-priredbenega gradiva, je treba pripomniti, da je bila v bivši Avstriji že sama na sebi tehnično nikakor enostavna statistika o dohodkih kljub bogati razčlenjenosti in dohodkovni diferenciranosti nje-nega prebivalstva dosti manj komplicirana, nego je pri nas dandanes v majhnih naših razmerah in četudi le glede tako neznatne teritorialne socijalne zajednice kakor je provincijalna prestolica. To kompliciranost povzročajo predvsem izpre-membe v zakonu, nestalne valutarne razlike, nestalnost razmer pri dohodkih, ki otežkočajo primerjevalno kontrolo v prired-benem postopanju, dalje nižja stopnja davčne morale. Tudi je vzrok radi prirastka novih poslov ob istem ali zmanjšanem osebju pospešeni priredbeni postopek, v katerem individu-alnim slučajem ni moči posvetiti iste pozornosti, kakor nekdanj tako da n. pr. uradoma nabrani podatki in kontrolne poizvedbe ter njih rektifikacije ne morejo biti tako popolne in zanesljive, kakor bi bile, da je vse ostalo kakor pred vojno. Glavna ovira leži vsekako v izpremembah zakona. V letih 1900 in 1913, ki

jih imamo namen primerjati z dohodkovnim stanjem v l. 1924, je veljal dohodninski davek za vse prebivalstvo in za vse sloje enako, medtem ko je, — da navedemo le glavne izpremembe, — člen 157 finančnega zakona za 1924/25 izvzel z uvedbo novega, posebnega davka iz dohodninske obveze za ljubljanske razmere tako široko in pomembno socialno plast, kakor je državno uradništvo. Tudi je zakon o budžetskih dvanajstinah za mesece april-junij 1925 kakor tudi zakon o budžetskih dvanajstinah za avgust-september 1925 nadomestil za delavce, ki telesno delajo, dohodnino s posebnim davkom od zaslužka z rokami. S tem se je primerjalnost zadevnih statističnih vrst za omenjena leta znatno znižala in treba jo je umetno popraviti. Določitev primerjalne vrednosti statističnih izsledkov in vrst komplicira nadalje še uredba ministrskega sveta z dne 25. marca 1923, oz. člen 157. finančnega zakona za 1925/26, s katerim je odrejeno, da se mora izločiti iz dohodninske odmerne podlage zasebnih nameščencev, ki njih skupni dohodek tvori v l. 1925 okoli 40% celotnega dohodka vseh cenzitov, tisti znesek, ki po svoji višini ustreza draginjskim dokladam državnih uslužbencev. Na ta način iz dohodninske odmerne podlage izvzete zneske je bilo treba pri prenosu podatkov na šteвне listke iz cenilnih zapisnikov, kjer so službeni prejemki izkazani v reduciranih iznosih, po posebnem ključu preračunati in prišteti obdavčenemu dohodku. Državni nameščenci in upokoјenci, ki jim je bila odmerjena dohodnina od dohodkov izven službe (postranskih), so upoštevani v naši statistiki s polnimi zneski, torej tudi s polnimi službenimi prejemki, ker se nam zdi, da se na ta način bolj varuje zanesljivost oz. popolnost statističnih podatkov. Sicer je število teh cenzitov relativno majhno, njih dohodkovni standard pa ravno radi dopolnjujoče funkcije postranskih dohodkov vobče tako blizek onemu zasebnih nameščencev, da se s tem odstotna in povprečna števila bistveno ne izpremene. V poklicni razpredelitvi dohodkov smo te državne nameščence strnili v posebno skupino ter jih naravi postranskih prejemkov primerno nismo prišteli drugim poklicom, ker je njih glavni poklic vendar javna služba in njih udeleženos bodisi v produktivnih bodisi v drugih svobodnih poklicih le bolj naključna.

Velik vir pogrškov glede višine posameznih dohodkov utegne biti okolnost, da od 3825 cenzitov, ki se jih tičejo naši podatki za l. 1924, ni vložilo napovedi več nego 2070, t. j. 56% cenzitov, tako da je bil njih dohodek ocenjen po uradoma nabranih podatkih od priredbenih organov in od cenilne komisije. Ta cenitev pa se je vršila v priredbenem postopanju oprezno, s primerjanjem, s podatki strokovnih izvedencev in po organih, ki poznajo tako razmere o dohodkih cenzitov kakor vobče vsega prebivalstva iz dolgoletne uradne prakse, iz lastnega znanja. Zato te vrste pogrški nikakor ne morejo bistveno poslabšati povprečno zanesljivost in primerjalnost posameznih vrst dohodkov in njih medsebojnih odnosov. Pretežna večina takih cenzitov je v oni skupini, ki jo označuje najmanjši na cenzita pripadajoči dohodek, torej cenzitov, na katere je bila raztegnjena dohodninska zavezanost le radi znižanja realnega eksistenčnega minima oz. radi tega, ker je zmanjšana vrednost denarni edinici, v kateri je izražen nominalno trikrat povišan eksistenčni minimum. Ta minimum je bil določen l. 1900 in 1913 z zneskom 1200 kron oz. za davčno leto 1914, v katerem se je predpisal davek od dohodkov l. 1913 v smislu novele z dne 23. jan. 1914 z zneskom 1600 zlatih kron. Zakonodaja minima ni zvišala v tej meri kakor je prišla ob vrednost kronska novčna edinica, ter je bil ugotovljen za leto 1924 oz. za leto 1925, za katero je odmerjen davek od dohodka iz l. 1924. le s 5000 Din. Te okolnosti so bile večinoma vplivne v velikem obsegu tudi na postopanje cenilnih komisij. Pod vplivom dejanskih razmer so na dohodnino, ki je kvotitetni davek, te komisije pritikale čimdalje bolj načeloma metode, primerne zgolj za porazdelitev kontingentiranih davkov (t. j. določenemu davčnemu znesku, ki ga bo cenzit, kakor je pričakovati, prenesel, se določi po dohodninski lestvici dohodek oz. popravi napovedani ali uradoma ugotovljeni dohodek, ne pa po pravilu, da se določi zgolj dohodek, od katerega naj administrativa izračuna in predpiše davek). Tako je prišlo v prvo dohodkovno skupino (do 10.000 Din) celih 22.06%, t. j. 844 cenzitov, v širšo dohodkovno skupino, ki sega do vključno 20.000 Din letnega dohodka, pa celo 1720, t. j. 44.48% vseh cenzitov, medtem ko jih izkazuje uradna statistika za l. 1913 v dohod-

kovni stopnji do 1300 K, t. j. po nakupni moči ca 20.000 Din v l. 1924, samo 363, t. j. komaj 6.80% vseh cenztov. Ceteris paribus se pokaže že v razliki omenjenih odstotkov, čeprav jo je oceniti oprezno, poleg učinkov, nastalih radi izprememb zakona izza leta 1920 v dohodninskem zakonu, tudi precejšno poslabšanje glede dohodkov najširših ljudskih plasti ljubljanskega prebivalstva.

Popolnost in zanesljivost našega številčnega gradiva glede posameznih sestavin vrst dohodkov, posameznih poklicnih kategorij in posameznih dohodkovnih virov seveda ne more biti enaka. Tako je moči iz podatkov finančne straže in drugih uradov precej dovršeno nadzirati dohodke posameznih kategorij obratov in poklicev. Tudi odgovornost delodajalcev jamči za zelo visoko natančnost glede službenih prejemkov. Nadalje nudijo tudi podatki in prijave o poslovnem prometu oz. plačila davka od poslovnega prometa koristno sredstvo za nadziranje. Nasprotno pa je finančna uprava pri nekaterih poklicih in vrstah podjetij (obrta) v različni meri navezana na cenztove navedbe v napovedih, na izjave strokovnih izvedencev, na zunanje znake, na primerjanje s podobnimi obrati (posli), na nesistematično nabrane oz. poslanske uradne podatke, na odgovore na pomisleke, na vpogled v poslovne knjige itd. Zlasti bi samostojni svobodni poklici prenesli v tem oziru dosti višji korekturni pribitek kakor nešamostojni svobodni poklici. Podobno bi tudi nekateri produktivni poklici več prenesli, kakor so pač v zadevnih vrstah dohodkov z večjim ali manjšim odstotkom zastopani samostojni cenztovi ali pomožne sile. Navadno obdačeni dohodek ne dosega dejansko doseženega, ali pa presega obdačeni doseženega. So pa tudi cenztovi, ki napovedo iz prestižnih in drugih razlogov višje dohodke, nego so jih v resnici imeli, nadalje je dosti cenztov, ki se kljub previsoki cenitvi radi malomarnosti ne pobrigajo niti za napoved v naslednjem letu in sistematično zamujajo prizivne roke. Toda iz tega izvirajoči pogrški se večinoma avtomatično izravnavajo sami, vobče pa iz njih nastale razlike v dohodkovnih številih niso niti tako znatne, da bi utegnile bistveno vplivati na glavne odnose med glavnimi vsotami in njih glavnimi sestavinami kakor tudi na odnose med odstot-

nimi vrednotami statistike o dohodkih. Glede posameznih virov za dohodke gre podatkom o službenih prejemkih najvišja mera zanesljivosti, enako onim, ki se tičejo dohodkov iz poslopij, nekaj manjša podatkom o dohodkih iz samostojnih podjetij (obrta), manjša zopet onim o prejemkih iz zemljiške posesti, najmanjša pa onim o dohodkih iz raznih drugih virov in zlasti onim o dohodkih iz naložene glavnice. Celotna vsota obdačenih dohodkov iz glavniske imovine je namreč le 3,270.377 Din, a računski zaključki ljubljanskih denarnih zavodov in pridobitnih podjetij pričajo na prvi hip, da je obdačeni dohodek iz glavniske imovine po vsej priliki računjen prenizko. Glasom računskih zaključkov je v ljubljanskih denarnih zavodih, bankah in hranilnicah (podružnice izvenljubljskih zavodov in Slovensko banko izvzemši) v l. 1924 na hranilne knjižice in na tekoči račun (vezane in nevezane vloge) naložena glavnica znašala 1.226,214.000 Din. Izplačane in kapitalizirane obresti so znašale najmanj 70,000.000 Din. (Natančnih podatkov ni bilo moči dognati, ker par večjih denarnih zavodov sploh ne izkazuje obresti ločeno po prejemkih in izdatkih). Pod naslovom dividend in tantijem od družb, ki so zavezane javnemu polaganju računov s sedežem v Ljubljani, iz dobička l. 1924 razdeljena vsota znaša brez dividende Trboveljske družbe 32,706.669 Din. Tem je dodati precejšnjo vsoto dividend in tantijem, ki prihajajo iz glavniske udeležbe Ljubljančanov v izvenljubljskih in izvenslovenskih podjetjih. Če tudi bi bile vloge izvenljubljskega prebivalstva v ljublj. denarnih zavodih tako visoke in delniški paketi v pretežni večini v tujih rokah, da bi n. pr. devet desetih glavniskega dohodka teklo v dohodek izvenljubljskega prebivalstva, ostane obdačena vsota dohodkov še vedno trikrat manjša nego ostala desetina omenjenih vsot (70,000.000 in 32,706.000). Te diference ne popravi okolnost, da so bili glavniski dohodki iz poslovnega leta 1923, ki pridejo v dohodkih l. 1924 v poštev, za par % manjši, in tudi ne dejstvo, da je glavni del v hranilnem prometu naložene glavnice iz majhnih in najmanjših vlog drobnih vlagateljev. Saj so se z znižanjem eksistenčnega minima ravno ti v znatnem številu pritegnili v dohodinsko obveznost in so večje hranilne vloge dandanes mnogo pogostejše nego so bile

pred vojno. Na vsak način pa je jasno, da je vir dohodkov iz naložene glavnice dohodninsko kaj malo izčrpan in da so naši zadevni podatki precejšnje poprave potrebni. Le mimogrede bodi omenjeno, da je zakon o osebnih davkih v tem pogledu zagrešil neenakost v davčni obremenitvi zaradi nedostatno predvidenega nadziranja, tako morda iz tehtnih, tedaj veljavnih razlogov, kakor ker je precenjeval davčni patriotizem. Ko se namreč v podjetju, v poslopih ali kakorkoli na drug viden način naložena imovina težko odtegne davčni kontroli in nosi, naložena v poslopih, precejšnjo davčno pezo, uživa v denarnem zavodu naložena glavnica takorekoč davčno prostost, zlasti ako ume obdačeni tako glavnico primerno porazdeliti. Za tantijemne prejemke ta ugodnost zopet ne velja, ker so obdačeni s preko 50% donosa. Ako so časopisna poročila zanesljiva, je sprejel Peret v finančne zakone, sprejete dne 31. marca t. l., določbo, po kateri ima finančna uprava pravico, da vpogleda v bančne in hranilnične konte, denarni zavodi pa dolžnost, da predlože izpise poedinih računov.

Kljub težavam pa, ki so posledica izprememb v predpisih o dohodnini, za primerjalnost kakor tudi zanesljivost naših statističnih podatkov ter izsledkov in kljub neenakosti, ki sledi za popolnost podatkov, iz neenake dohodkovne kontrole, hočemo poskusiti s par statističnimi vrstami prikazati vsaj glavne črte dohodkovnih razmer poslovne Ljubljane po načelu, da je nekaj, dasi malo, vseeno boljše ko nič. Glede razmer o dohodkih delavskih slojev bode statistika socialnega zavarovanja v zvezi s statistiko, ki jo bo nudil davek od zaslužka telesnega dela, utegnila kmalu podati izčrpen pregled. Kar pa se tiče državnega uradništva, so njegove razmere glede dohodkov vobče znane, toda statistično zelo težko ugotovljive, ker so njegova bivališča porazdeljena po vsej ljubljanski okolici (monopolsko in železniško osebje).

Po teh uvodnih besedah je treba obrniti pozornost na konkretne izsledke dohodkovne statistike, to pa predvsem glede absolutne višine tako nominalnih kakor realnih dohodkov vseh cenizov in njih porazdeljenosti na posamezne stopnje dohodkov. Takoj spočetka utegne osupniti ugotovitev, da spada v dohodkovno skupino z realnim letnim dohodkom

3333 kron (50.000 Din) celih 85% cenzitov, v skupino pa, ki dosega celo le realni dohodek 1660 predvojnih kron, nad 56% cenzitov, da torej v poslovnem delu ljubljanskega prebivalstva z dohodninsko-priredbenega stališča več kot polovica cenzitov ne prekorači realnega eksistenčnega minima, ki je veljal pred dobrimi 10 leti. Ostali del cenzitov šteje skupno le 550 oseb, ki se porazdele tako, da odpade na skupino z dohodki od nad

1. 50.000—75.000 Din	296 cenzitov, t. j.	7.7%
(3333—5000 K)		
2. 75.000—100.000 Din	97 » » »	2.5%
(5000—6666 K)		
3. 100.000—250.000 Din	128 » » »	3.3%
(6666—15.000 K)		
4. nad 250.000 Din	29 » » »	0.75%
(nad 15.000 K)		

Od ostalega prebivalstva Ljubljane, ki ni zavezan dohodnini, to so: uradniški krogi brez postranskih zaslužkov in delavstvo, doseže malokdo dohodek 50.000 Din (državni uradniki, ki so obdačeni od postranskih prejemkov, so obseženi že v gornjih številkah), ali letni dohodek 75.000 Din (5000 zl. kron), ako nekoliko popravimo že prej omenjene napovedne in cenilne nedostatke. Sklepati je torej, da živi najmanj devet desetih ljubljanskega prebivalstva v primeri s predvojnim življenjskim standardom v nepovoljnih dohodkovnih razmerah. V teh se dohodki porabijo skoraj izključno za nakup najnujnih potrebščin. Ta izsledek je, dasi bi prvotne številke popravili še z dodatnim 20% pribitkom, deloma dokaz za to, da je misel o bogastvu Slovenije, vsaj kolikor se tiče prebivalstva njene prestolice, fikcija, bajka, ki smo si jo sugerirali v optimizmu izza prevrata samim sebi in drugim, medtem ko je realnost povsem drugačna. Ako upoštevamo, da šteje Ljubljana po ljudskem štetju (l. 1921) 53.306 prebivalcev in pomislimo, da so državni uradniki s službenimi, v naši statistiki neupoštevanimi dohodki preko 50.000 Din bolj redke izjeme, smemo ugotoviti, da ne doseže letnega dohodka 75.000 Din (popravljen) niti 1.50% prebivalstva, t. j. maksimalno 4 osebe na vsakih 1000 prebivalcev. Nazadovanje v primeri s predvojno dobo se vidi v tem, da je l. 1900 (pred četrstoletjem!)

po uradni statistiki v Ljubljani brez Sp. Šiške, torej s 36.547 prebivalci, t. j. s prebivalstvom, ki je bilo za 32% manjše, štela Ljubljana 444 oseb z dohodki preko 5200 K, t. j. s preko 78.000 Din, torej več nego 5 oseb na vsakih 1000 prebivalcev. Primera z letom 1913 je še precej neugodnejša.

Na posamezne stopnje prevedene dohodkovne piramide (pred vojno je bila ta piramida dvojna, t. j. nad eksistenčnim minimom in pod njim) se porazdele cenziti z nastopnimi vsotami dohodkov:

Dohodkovne stopnje:	Število cenzitov:	Skupni dohodek:
Do 25.000 Din	2188	30,567.395 Din
Od 25—50.000 Din	1087	38,481.777 »
» 50—75.000 Din	296	17,927.180 »
» 75—100.000 Din	97	8,329.637 »
» 100—250.000 Din	123	18,262.315 »
» 250—500.000 Din	26	8,790.983 »
Nad 500.000 Din	3	1,751.236 »
Skupaj		3825 . . . . . 124,110.543 Din

Podatki te tabele so popravka potrebni, ako naj se bolj približamo realnosti. Po dohodninsko-priredbenem gradivu oz. po cenilnih zapisnikih znaša odstotni delež prve dohodkovne stopnje s 56.50% cenzitov glede skupne vsote dohodkov le 24.63%, odstotni delež prvih dveh stopenj skupaj s 84.91%, vseh cenzitov pa samo 55.63%. Nadalje ne izkazuje 22.06% cenzitov letnega dohodka preko 10.000 Din (55 predvojnih Din mesečno) in nadaljnjih 12.47% cenzitov ne dohodka preko 15.000 Din, medtem ko je v l. 1924 znašal dejanski eksistenčni minimum vsaj 20.000 Din. Potem je zelo mnogo cenzitov prišlo v te prve stopnje le zaradi komisijske porabe metod, ki veljajo, kakor povedano, za kontingentirane davke. Zato smemo po dejanskih razmerah, ki jih nam tu ni treba dalje razmotrivati, brez nadaljnjega smatrati, da je doseglo teh 20.000 Din tudi dejansko vseh 1702 cenzitov, spadajočih po naših podatkih v stopnje do 20.000 Din. (Realni dohodek 1330 K je dosegla pred vojno tudi bolj skromna pisarniška, dohodnini nepodvržena sila.) Na ta način se skupni dohodek, ki odpade na prvo dohodkovno stopno gornje

tabele, popravi na 47,748.356 Din ($1702 \times 20.000 + 10,966.685$ Din dohodkovne stopnje od 20.000 do 25.000 Din + 25%ni popravni pribitek k 10,966.685).

Po previdnih cenitvah v priredbenem, odmernem in cenilnem postopku tekom dolgoletne prakse preizkušenih priredbenih sil finančne administrative presega dejansko doseženi dohodek obdačenega v splošnem za okoli 25%. Pesimisti pravijo, da je ta razlika povprečno celo 40%. Pa naj so tehtni razlogi, na katero opirajo ti pesimisti svoje mnenje in dasi je res, da presega v posameznih slučajih doseženi dohodek obdačenega za 100 in 200%, sledimo občnemu mnenju. Hočemo torej, da očistimo material vsaj onih glavnih sistematičnih pogreškov, ki so zanj karakteristični in ki izvirajo iz neiztrebljive tendence, napovedati manjši dohodek, uporabiti le 25%ni popravni pribitek ter dohodke porazdeliti v nastopni s tem pribitkom sistematično popravljeni tabeli:

Dohodkovne stopnje	Cenziti v %	Skupni dohodek	% skupnih dohodkov
1. Do 25.000 Din . . .	57.2	47,748.356 Din	28.98
2. Od 25—50.000 Din .	28.4	48,103.221 »	29.22
3. Od 50—75.000 Din . .	7.8	22,408.975 »	13.62
4. Od 75—100.000 Din .	2.6	10,412.046 »	6.32
5. Od 100—250.000 Din .	3.3	22,827.894 »	13.86
6. Nad 250.000 Din . . .	0.7	13,177.798 »	8.—
Skupaj . . .	100.—	164,678.090 Din	100.—

S tem je menda po najprevidnejšem preudarku ugotovljen minimum (124,000.000) in maksimum (165,000.000), med katerimi leži povsem verjetno čisti dohodek dohodnini zavezanega poslovnega prebivalstva Ljubljane. Napetost med obema se nam ne zdi prevelika in se ne oddaljuje od one, ki jo nudijo angleške in nemške dohodkovne statistike. Vse nadaljnje natezanje v tej smeri je posebno v predvidnem in sistematičnem skrčevanju diference med ugotovljenim minimumom in maksimumom. Brez korektur, ki slone nujno na cenitvah, t. j. subjektivno odvisnih momentih, dohodkovna statistika ni izvedljiva. Določno mero arbitrarnosti ima vsaka statistika na sebi in se je ni moči iznebiti.

Po gornji popravljeni tabeli pride na 85.6% vseh cenzitov prvih dveh stopenj 58.20% skupnih dohodkov, na 14.4% vseh ostalih cenzitov pa 41.80% dohodkov. Trenutno ni mogoče presoditi, ali je taka porazdelitev dohodkov socialno zdrava in primerna, ker ni primerjalnega gradiva. Zdi se nam pa močno, da utegne biti porazdelitev z narodnogospodarskega vidika in iz perspektive socialne pravičnosti, ki jo naglašuje naš vek, težko da zadovoljiva. Nadalje se sme iz dasi tako enostavne tabelice tudi posneti, da niti v Ljubljani, glede dohodkov najugodnejšem mestu Slovenije, dohodki 80% prebivalcev ne morejo priti v poštev v izravnanim razmerju v obeh procesih, v katerih se uporablja dohodek, t. j. v nakupu in v štednji. Trošenje ima v procesu glede porabe dohodkov stvarno prednost, zato se mora primanjkljaj prikazati na strani štednje in s tem posredno na strani produkcije. Ako bi se pa pokazal tudi na tej strani s krajno omejitvijo potroškov kakšen presežek, produkcija kljub temu ne utegne priti do ugodnega razvitka že radi nizke kupne moči skupnih dohodkov omenjenih 80% prebivalcev, ako si ne poišče odjemalcev drugod. To se razodeva v težavah domače industrije (celo industrijske družbe, zavezane javnemu polaganju računov, s sedežem v Ljubljani, izkazujejo v l. 1924 skupno nad 10 milijonov Din izgube!), ki bi utegnila uspeti, kolikor je navezana na ožja domača odjemališča, le pri zvišanju dohodkovnih števil in razmer najširših ljudskih plasti. Le zvišana kupna moč bi namreč omogočila boljšo izrabo proizvodne zmožnosti in izvedbe skoraj vedno drage racionalizacije proizvodnega procesa. Edino tako bi se polagoma avtomatično pojavila pocenitev tako proizvodnega procesa kakor proizvodov samih; razina pri cenah bi se sistematično zniževala. Dejansko je stanje zdaj takšno, da se je po vojni z ustanovitvijo mnogih novih industrij in s pomnožitvijo starih sicer zvišala proizvodna kapaciteta, a se je srečala z znatno znižano kupno močjo ljudskega dohodka. Rešitev enega problema (glede cen) je torej zavisna od rešitve drugega (glede proizvodov in dohodkov). Normativno reševanje le enega problema brez zveze z drugimi (n. pr. glede cen s protidraginjskimi odredbami ali proizvodnega s poskušano racionalizacijo, ako ni za to potrebne in raz-

položljive glavnice za investicije in šolanega osebja, obeta od vsega početka le skromne uspehe. Eno in drugo je pri nas mogoče izvesti samo postopoma in z žrtvami, ako ostanemo navezani na lastne sile. Žal, da je locus minoris resistentiae, kjer se bo najbrž avtomatično uveljavila potreba teh žrtev, najbrž zopet ravno pri onih slojih, ki so v prvih stopnjah glede dohodkov zastopani z najnižjim povprečnim dohodkom. Tako vsaj moramo sklepati, ako pogledamo to, kar se vrši okoli nas v drugih državah. Iz gornje tabele se vidi nadalje, kako tenka je celo v središču. Slovenije ona plast prebivalstva, ki sme priti v poštev po svoji kupni zmožnosti v večjem obsegu in trajno, da gmotno podpira kulturna stremjenja, če je pri velikem številu teh ljudi sploh volja za to. Umetniki, ki izstavlajo v Jakopičevem paviljonu, vedo o tem gotovo zelo konkretno stvari. Duševnim delavcem zasigura primeren odplatek vedno le občno in trajno gospodarsko uspevanje, medtem ko je mizerija z dohodki primorana dati proizvodom materialnih dobrin vedno prednost.

Ta socialno neugodna porazdelitev dohodkov se prikaže še nekoliko neugodnejše, ako prištejemo številu cenzitov njih svoje (soproge, nepreskrbljene otroke in druge osebe), za katere so dolžni skrbeti po zakonu. To število utegne biti v resnici nekoliko višje zaradi visokega odstotka onih cenzitov, ki navadno ne vlagajo dohodninske napovedi in ki glede njih število svojcev uradoma ni ugotovljeno. Od vsega dohodnini zavezanega prebivalstva (cenzitov in svojcev) odpade:

V 1. stopnji na	53·83%	oseb	28·98%	skupnih dohodkov		
» 2. » »	29·57%	»	29·22%	»	»	
» 3. » »	8·65%	»	13·62%	»	»	
» 4. » »	2·96%	»	6·32%	»	»	
» 5. » »	4·08%	»	13·86%	»	»	
» 6. » »	0·73%	»	5·92%	»	»	
» 7. » »	0·18%	»	2·28%	»	»	

Metoda (aritmetičnih povprečnih) vrednot, ki jo uporabimo samo za en primer, izkazuje, da odpade od vsega dohodnini zavezanega prebivalstva (cenzitov in svojcev skupaj) na vsako osebo

v vrsti dohodka	od obdačenega skup. dohodka	od rektificiranega skup. dohodka
1. Do 25.000 Din	6.108 Din	10.018 Din
2. Od 25—50.000 Din . . .	12.471 »	15.165 »
3. Od 50—75.000 »	19.726 »	24.147 »
4. Od 75—100.000 Din . . .	27.187 »	32.742 »
5. Od 100—250.000 Din . . .	46.971 »	52.237 »
6. Od 250—500.000 Din . . .	103.971 »	120.755 »
7. Nad 500.000 Din	250.079 »	312.724 »

V teh številkah se razodeva vsa neenakost v življenjski meri raznih dohodkovnih oz. socialnih plasti. Povprečni delež, ki odpade na osebo vsega dohodnini zavezanega prebivalstva (cenzitov in svojcev) na obdačenih skupnih dohodkih, znaša 11.568 Din, od rektificiranih, torej najbolj verjetnih skupnih dohodkov, pa 15.350 Din. V l. 1913 je znašal po obdačenem dohodku in preračunan po isti relaciji 24.000 Din. Ako pa rektificiramo tudi davčno vsoto l. 1913 radi v statističnem materijalu ležečih sistematičnih pogreškov sicer z rektifikacijskim pribitkom, dopustnim za tedanje razmere največ z 20%nim, je znašal l. 1913 poprečni delež celo 28.700, torej skoro še enkrat toliko.

Izmed 3825 cenzitov je 739 ali 19.32% ženskih s skupnim obdačenim dohodkom 14.912.399 Din (popravljenim 20,618.727) ali z 12% obdačenega dohodka vseh cenzitov. Prva stopnja dohodkov (do 25.000 Din) jih obsega 601 ali 81.32% s čistim dohodkom 9,978.632 Din (popravljenim 13,201.519 Din) ali s 60.21% vsega za ženske cenzite odpadajočega skupnega dohodka. V tej stopnji dohodkov je: 212 malih trgovk, branjev, trafikantk, sejmaric itd., 93 šivilj, vezilj, modistk i. pod., 58 malih posestnic (zemljiških in hišnih), 35 gostilničark, 23 zasebnic, 2 ženski s svobodnim poklicem in 24 cenzitk raznih drugih poklicev. V stopnji dohodkov od 25.000 Din do 50.000 Din je: 18 trgovk, 70 uradnic (strojepisk, knjigovodkinj in poslovodkinj, dnevničark i. pod.), 2 modistki, 23 posestnic, 8 gostilničark, 4 zasebnice, 5 žensk s svobodnim poklicem in 2 drugih poklicev, skupaj v tej stopnji 132 cenzitk. Mejo dohodkov 50.000 Din oz. 75.000 Din prekorači le 9 trgovk, 9 posestnic in 3 gostilničarke, skupaj 21 cenzitk (2.84% od

vseh) s čistim skupnim dohodkom 2,065.692 (popravljen 2,582.115 Din), kar je 12% skupnega dohodka cenzitk. V te poslednje dohodkovne stopnje so prišle cenzitke po večini kot vdove, ki vodijo obrt in posle po umrlem soprogu. Vobče tvori torej v Ljubljani letni dohodek 100.000 Din gornjo mejo službenega ali samostojnega ženskega udejstvovanja v poslovnem življenju. To po sebi gotovo ne visoko mejo v dohodkih prekoračijo ženske že kot redke izjeme. V letu 1924 jih je bilo 6 od vseh 167 cenzitov, ki so prekoračili obdačeni dohodek 100.000 Din.

Preidimo od subjektivnega (personalnega) razmotrivanja k objektivni (realni) metodi in pogledimo, v kakšnih številčnih odnosih potekajo ti dohodki iz posameznih virov oz. iz katerih vrst gospodarskega udejstvovanja. Skupni čisti dohodek cenzitov se procentualno porazdeli na posamezne vire dohodkov:

	l. 1900	l. 1913	l. 1924	skupni, s 25%nim pribitkom popr. dohodek (v l. 1924)
1. Iz zemljišč . . .	1.29%	1.14%	1.88%	2,985.537 Din
2. » poslopij . . .	9.92%	7.54%	3.05%	4,819.122 »
3. » podjetij . . .	27.58%	29.64%	48.01%	75,827.721 »
4. » službe . . .	44.61%	50.08%	41.84%	66,175.244 »
5. » glavnice . . .	15.26%	10.03%	2.64%	4,166.304 »
6. » drugih virov .	1.34%	1.57%	2.58%	4,087.971 »

Ta tabelica kaže, da se številčni (količinski) odnosi med glavnimi viri dohodkov (in s tem med glavnimi poslovno-socialnimi plastmi prebivalstva) v Ljubljani tekom poslednjega četrletja niso bistveno izpremenili. Odstotek dohodkov iz zemljišč se je (radi priključene Sp. Šiške) izpremenil samo neznatno, v odstotku dohodkov iz poslopij, znižanem več nego za polovico (in kljub priključitvi Spod. Šiške in pomnožitvi poslopij) se očituje znižanje hišne rente, zaščita najemnikov z zakonom in druge okolnosti. Odstotek, ki se tiče glavnice, utegne biti v l. 1924 dejansko dosti višji. Ker so odpadli službeni prejemki državnih uslužbencev, se s tem avtomatično zvišajo odstotni deleži vseh drugih virov za dohodke, zlasti oni iz podjetij (absolutno vzeto), ki v realnosti ne utegne znatno prekoračiti 32%, ako bi bili v naših podatkih upošte-

vani službeni dohodki državnih uradnikov. V l. 1913 je znašal odstotni delež državnih uradnikov 19.79%, tako da bi se zvišal v statistični vrsti, rektificirani z dodatkom verjetnih dohodkov državnega uslužbenstva, odstotni delež dohodkov iz službenega razmerja na ca 60%. Socijalna struktura ljubljanskega prebivalstva se glede količinskih odnosov posameznih sestavin torej bistveno ni izpremenila kljub precejšnjemu porastu absolutnega števila prebivalstva. Mesto ima tudi po statistični ugotovitvi tipičen značaj uslužbenske, malotrgovske in maloobrtniške provincijalne prestolice s prebivalstvom, ki spada, kar se tiče višine realnih dohodkov, z 80% k spodnjim slojem, ki jedva dosežejo najnujnejši realni eksistenčni minimum, in k spodnjim plastem srednjega stanu. Višji procentualni delež srednjih plasti srednjega stanu na celotnem številu prebivalstva tvori povsod karakterističen znak socijalne urejenosti glede dohodkov in zadovoljivega imovinskega stanja. Te plasti s povprečnim letnim dohodkom od 100.000 do 300.000 Din so že zelo šibke in zastopane s samo (po popravljeni dohodkovni piramidi) 248 osebami. Plasti pa, presegajoče letni dohodek 300.000 Din, so zastopane samo še z nekaterimi izjemami (19 cenitov). Pri tem bi smeli seveda pripustiti veljavnost te klasifikacije le za slovenske razmere, prenešene v državo s prebivalstvom, gospodarsko in v dohodkih krepkejšim, bi ljubljanske razmere ne kazale nobenih gornjih plasti srednjega stanu in prav nobenega »premožnika« v okcidentalnem smislu besede.

Primerjanje razmer glede dohodkov l. 1924 s predvojnimi narekuje izvestne kavtele, kajti statistične vrste, ki se teh razmer tičejo, so primerljive samo s popravki. Zaradi valutarnih izprememb smemo predvsem primerjati samo realne dohodke. Pri tem smatramo (z dr. I. Belinom in dr. Bajkičem) da je l. 1924 občni draginjski indeks bil minimum 15. Po poslednjih podatkih »Privrednega pregleda« znaša ta indeks (velikotržni) nekaj nad 15 tudi v l. 1926. Kupna moč predvojne krone je bila l. 1900 nekoliko višja kakor v l. 1913. Vendar te okolnosti radi poenostavitve naših izvajanj ne bomo jemali v poštev, zlasti tudi zato ne, ker zadevnih podatkov nimamo. Bistvenega pomena ta nedostatek za primerjalnost naših sta-

tističnih vrst ni. Radi priključitve Spodnje Šiške, ki je prišla pri odmeri dohodnine v mestu Ljubljani šele l. 1915 na vrsto in sicer za dohodke z l. 1914, dalje naravnega porasta ljubljanskega prebivalstva in ker je državno uradništvo ter okoli 250 telesnih delavcev izvzetih iz dohodninske zavezanosti (t. j. brisani so v cenilnih zapisnikih) statistično gradivo zadeva številčno in teritorijalno neenake mase in neenake njih sestavine. Na srečo 3000 šišenskih prebivalcev z relativno majhnim številom dohodninskih ceniztov, ki pripadajo po veliki večini k najnižjim dohodkovnim vrstam, ne more alterirati odnosov med statističnimi skupnimi števili v meri, vredni uvaževanja in so le bolj nadomestek za odpadle telesne delavce. Bistveno vpliva pa na primerjalno vrednost statistične vrste l. 1924 z onimi l. 1900 in 1913, da so odpadli službeni dohodki državnega nameščenstva. Slednje izkazuje l. 1913 radi vzorne in natančne, saj pri finančni upravi centralizirane evidence državnega uradništva, vsoto 3,802.464 K oz. 57,000.000 Din), ki se zelo približuje realnosti. Tu je videti vpliv vojnih posledic in nazadovanja v dohodkih iz preprostega dejstva, da je Ljubljana štela:

l. 1900 s	36.000	preb.	2614	ceniztov s	čistim	doh.	8,495.000	K
» 1913 z	42.000	»	5338	»	»	»	19,600.000	»
» 1924 s	53.000	»	3825	»	»	»	8,274.000	»

(ali v l. 1924 popravlj. s 25%nim pribitkom: 10,432.500 »)

Ako odštejemo od števila ceniztov, ki jih je v l. 1913 izkazanih 5338, število z dohodnino obdačenih drž. uradnikov, ki jih je bilo 984 l. 1913, in ako jih zaradi pomnožitve povojne državne administrative odštejemo — visoko šteto — celo 1500, še vedno ne pridemo glede absolutnega števila ceniztov na ono nizko ravnico, na katero je padlo število ceniztov v l. 1924. To pa kljub temu, da so se pridružili še ceniziti medtem priključene Šiške in ceniziti onega dela prebivalstva, za katero se je pomnožilo celotno število ljubljanskega prebivalstva, kakor tudi število onih ceniztov, ki so izza l. 1913 prišli v dohodninsko zavezanost zaradi zboljšanja svojih dohodkovnih razmer, in naposled kljub temu, da se je realni eksistenčni minimum od 1200 K znižal na 333 K (5000 Din) in je bil s tem pritegnjen v dohodninsko zavezanost del novih ceniztov. Če

bi se mogel davčni eksistenčni minimum realno ravnati po onem iz l. 1913, bi bilo v l. 1924 od 3825 cenzitov (nizko šteto) saj 1500 davka prostih, tako da bi število cenzitov l. 1924 padlo na okroglo 2300, torej nižje, kakor je že bilo doseženo pred četrstoletjem (2614). Pa tudi za slučaj, ako bi končno državni uslužbenci ne bili odpadli iz dohodninske zavezanosti in bi bilo pomnoženo za 100% dohodninsko obdačeno od dvo-kratnega realnega dohodka, doseženega l. 1913. kar pač težko ustreza realnosti, bi bil v l. 1924 doseženi celokupni dohodek še vedno za 12,450.000 Din manjši nego v l. 1913 dosežena celokupna vsota dohodkov vseh cenzitov.

Očividno nazadovanje se razodeva tudi glede na to, da je štela Ljubljana z dohodkom nad sedanjih 66.000 Din

l. 1900	536 cenzitov,
» 1913	1099 »
» 1924	326 »

Pri tem odpadlo državno uradništvo gotovo ne povzroča večje razlike, kot dosti visoko šteto — z 200 cenziti (mnogo jih je, ker imajo postranske dohodke, itak s celim dohodkom, t. j. tudi onim iz službenih prejemkov, kar upoštevano tudi v gornjih številkah). Tako bi tudi ž njimi vred in s priključitvijo preidoče, s 25%nim pribitkom popravljene dohodkovne stopnje od 45.000—66.000 Din še dolgo ne bilo doseženo ono število takih cenzitov, kakor v letu 1913. Poleg nazadovanja, ki se pokaže v l. 1924, nam gornje številke pričajo o krepkem napredku, ki ga je glede na dohodke storilo ljubljansko prebivalstvo v gospodarsko urejeni predvojni dobi v malo več nego jednom samem desetletju. To velja tudi tedaj, ako prištejemo celih 25% napredka le avtomatični izpopolnitvi priredbenega postopanja.

Za primerjalni preračun obremenjenosti z dohodnino, ki prihaja v tej črtici v poštev le iz dohodkovno-socijalnega stališča, ne pa iz državno-finančnega, je uvaževati, da je bila izza l. 1913 dohodnina zvišana po noveli l. 1914 z uvedbo vojne doklade, z invalidskim davkom, 30%nim linearnim pribitkom ter s komorsko doklado ter da se je nominalni eksistenčni minimum pomaknil od 1200 K na 5000 Din, toda je pri tem realno za 71% za onim iz l. 1913. Zato je postal v

letu 1924 skoraj povsem obsoleten § 173, ki je pred vojno z znižanjem davčne stopnje služil cenzitom, ki njih dohodki niso presegali 2400 oz. 4800 K, in ki so morali skrbeti za večje število otrok. Medtem, ko se je pred vojno dohodninski odstotek le v najvišjih dohodkovnih stopnjah asimptotično bližal pet odstotkom, je današnji odstotek (z državnimi pribitki) dokaj višji in dosega v višjih stopnjah celo 25%. Po nastopni tabeli je znašala dohodnina in sicer l. 1924 z vsemi izza prevrata uvedenimi državnimi pribitki vred:¹⁾

	l. 1913 oz. 1914)		l. 1924	
1. od 1.600 K (24.000 Din)	13.60 K t. j.	0.85%	3713 D	—15.47%
2. » 2.000 » (30.000 »)	20.— » » »	1.—%	5285 »	—17.62%
3. » 3.000 » (45.000 »)	40.— » » »	1.33%	9180 »	—20.40%
4. » 4.000 » (60.000 »)	60.— » » »	1.50%	13.900 »	—23.17%
5. » 5.000 » (75.000 »)	88.— » » »	1.76%	17.878 »	—23.84%
6. » 10.000 » (150.000 »)	228.— » » »	2.28%	37.778 »	—25.19%
7. » 50.000 » (750.000 »)	1760.— » » »	3.50%	182.048 »	—24.27%
8. » 100.000 » (1.500.000 »)	3920.— » » »	3.92%	345.790 »	—23.05%
9. » 200.000 » (3.000.000 »)	9300.— » » »	4.68%	793.940 »	—26.46%

Davčna razina je torej glede povprečnega odstotka, ki ga tvori dohodnina od dohodka, v primeru z l. 1913 14.45krat višja, glede cenzitov do letnega dohodka 45.000 Din pa, katerih je več nego tri četrtine vseh cenzitov, 16krat, je torej približno ravno tako visoka kakor cenovna razina. Ako primerjamo s predvojnimi davčnim odstotkom onega iz l. 1924, ki ustreza po vsej verjetnosti glede absolutne višine dejansko doseženih (popravljenih) dohodkov, se je dohodninska razina

¹⁾ V češkoslovaški republikli se je z uvedbo vojne doklade dohodninska obremenjenost ustalila leta 1925. kakor kaže naslednja tabela:

Od	7000 Kč znaša dohodnina	108 Kč ali	1.5 o/o
» 10.000 » » »	» » »	234 » »	2.3 »
» 15.000 » » »	» » »	522 » »	3.4 »
» 20.000 » » »	» » »	976 » »	4.8 »
» 50.000 » » »	» » »	4.001 » »	8.— »
» 80.000 » » »	» » »	17.591 » »	9.5 »
» 100.000 » » »	» » »	11.134 » »	11.— »
» 500.000 » » »	» » »	106.964 » »	21.— »
» 1.000.000 » » »	» » »	266.336 » »	26.— »
» 10.000.000 » » »	» » »	3.540.188 » »	35.— »

povspela na približno 14kratno višino, glede cenztov z dohodki do 45.000 Din pa le na 988kratno višino.

Povsem drugačna pa je slika, ako primerjamo sedanjo dohodninsko obremenjenost z ozirom na absolutno višino predpisanih zneskov, izraženih v realni (nakupni) vrednosti. Dočim znaša v l. 1913 v Ljubljani vsota vseh dohodninskih postavk za 5338 cenztov 360.655 K, tako da pride na cenztu povprečno znesek 67.51 K, znaša od dohodkov leta 1924 za davčno leto 1925 predpisana dohodnina 15.136.460 Din (1.009.097 zl. K), odpade torej na cenztu znesek 3957 Din (263.81 zl. K). Razina povprečne dohodninske obremenitve, ki pride na cenztu, se je torej nominalno zvišala 59krat glede na vse dohodninske zavezance, torej skoraj 4krat toliko kakor cenovna, realno pa ravno tolikrat. (V Češkoslovaški republiki se je do l. 1924 nominalno zvišala 35krat, realno pa 7krat). Ako se omejimo na stopnje dohodkov do 45.000 Din (3000 zl. K), v katerih je bilo l. 1913 le 65% vseh cenztov proti 82% v l. 1924, je znašala l. 1913 za cenztu teh stopenj (3475 oseb) poprečna dohodnina le 17.21 zl. K). Leta 1924 pa so cenztu z dohodkom do 45.000 Din plačali v l. 1925 kljub izločitvi državnega uradništva in telesnih delavcev zaradi znižanja realnega eksistenčnega minima 4.958.222 Din, t. j. 32.75% (proti 16% v l. 1913) vse predpisane dohodnine, torej poprečne dohodnine 1578 Din, t. j. cca 105 zl. K. Razina dohodninske obremenitve se je zvišala torej nominalno 93krat, realno pa 6krat. Primerjajmo še znesek dohodnine, ki pride na glavo (vsega prebivalstva). Ta je bil pred vojno za vse avstrijsko ozemlje 3.49 K, za Ljubljano pa okoli 8 K, l. 1924 v Ljubljani 283.95 Din. Razina dohodkovne obremenjenosti je porastla tako a) glede vsega bivšega avstrijskega ozemlja nominalno 81krat, realno pa 5.42krat, b) glede zgolj na Ljubljano nominalno 35krat, torej vsaj dvakrat višja nego cenovna razina.

Hočemo li videti, kako je s tem prizadeta davčna nosilna možnost, bi morali statistično primerjati poleg predvojnih razmer glede dohodkov udi glede stroškov z razmerami, za katere velja naša statistika. Pri tem bi bilo treba upoštevati še mnogo izprememb v celotni konstelaciji trajnih in razvojnih pogojev tako vsega ljubljanskega prebivalstva

kakor njegovih posameznih poklicnih sestavin. To pa zahteva dolgotrajnega študija in je v naših razmerah za posameznika neizvedljivo. Razmere glede dohodkov so za presojo davčne nosilne zmožnosti vsekako najvažnejše. Zato je treba opozoriti na to, da se razodeva glede dohodnine (toda le glede nje, medtem ko je glede večine drugih davkov, ki smo jih prinesli iz Avstrije, stvar ravno obratna) večja obremenjenost davčne nosilne zmožnosti že iz golega dejstva, da odpade realno v l. 1913 od 21,260.767 K skupnega dohodka vseh cenzitov 360.655 K na dohodnino, v l. 1924 pa od realnega obdačenega dohodka 8,435.302 K na dohodnino znesek (realnih) 1,009.097 K. V pogledu na dohodke je torej zmanjšana nosilna zmožnost obremenjena z absolutno in relativno višjim davčnim bremenom, to pa ob številu cenzitov, ki je zmanjšano za 29%. Neugodni premik razmer glede dohodkov kaže nadalje dejstvo, da se je pomnožil kosmati dohodek, dosežen v l. 1924 z zneskom 126,529.536 Din pri onem, ki je bil dosežen v l. 1913 z zneskom 21,260.767 K nominalno le 6krat, medtem ko je cenovni indeks porastel 15krat, dohodninski pa nominalno 93 (realno 6krat). Primerjajmo poprečni dohodek cenzita l. 1913 (v primerjalnih stopnjah za dohodke 1200—20.000 K) (v katerih je poprečna večina cenzitov, in sicer l. 1913: 5246 in l. 1924: 2277), s poprečnim dohodkom cenzitov l. 1924 (v kongruentnih skupinah 18.000 do 300.000 Din). Tu se pokaže, da odpade v l. 1913 na cenzita 3303 K, v l. 1924 pa po popravljeni tabeli o dohodkih (!) 43.959 Din, torej isti znesek, ki je po uradni statistiki v l. 1900 prišel na cenzita na vsem Kranjskem: Razina dohodkov je torej (ker računamo po popravljeni dohodkovni tabeli) nominalno dospela k večjemu na 13 in ne dosega cenovne. To velja seveda le glede poslovnega dela ljubljanskega prebivalstva, kajti glede drugih slojev razina glede dohodkov in s tem njih kupna zmožnost ni dospela tako visoko. Glede na dohodke je torej davčna zmožnost obremenjena dvakrat: z znižanjem poprečnega realnega dohodka in zvišanjem dohodninskih odstotkov; od znižanega dohodka se plača odstotno večji davek. Številčno seveda davčne nosilne zmožnosti ni moči izraziti, ker je zavisna tudi od več iracionalnih momentov, n. pr. od

patrijotizma, kulturne stopnje in od vsega, kar imenujemo duševno sfero razdobja. To vse velja seveda le glede dohodnine; kako je davčna nosilna zmožnost izrabljena od drugih davčnih vrst, je stvar za se. Sicer pa so gornje številke tudi prikaz, kako je prevzela dohodnina zaradi svoje tehnične elastičnosti povsem samogibne posle, da uravna in prilagodi državno gospodarstvo porastu nominalne razine cen in dohodkov, medtem ko se formalno manj elastične davčne vrste niso obnesle ob radikalno izpremenjenih razmerah, če že niso postale naravnost nerentabilne. Odpraviti trdote, s katerimi je ob izpremenjenih razmerah glede dohodkov dohodnina velik del davčne peze prevalila na sloje, ki so glede dohodkov slabši (ne le pri nas, marveč tudi v drugih državah, v tej meri, kakor se je v njih razbrzdala inflacija novčanic), je moči z uveljavljanjem višjega realnega eksistenčnega minima; le da imajo pri tem striktne potrebe državnega gospodarstva svojo zadnjo, četudi ne samostojno besedo. Z dohodnino je operacija lahka, zviševati donosnine, se pravi, danes boriti se s skoraj nepremagljivimi ovirami.

Iz uradne statistike v l. 1925 (od dohodkov leta 1924) plačanih davkov je posneti, da pride v naši državi na prebivalca 142 Din neposrednega davka. Minimalno je sicer to 8krat več nego je bila kvota, ki je v bivši Avstriji pred vojno odpadla na prebivalca (1477 K), pa ob relativno pomnoženih potrebah državnega gospodarstva še vedno za 37% manj. Predvojna, prebivalca zadevajoča kvota p o s r e d n i h davkov v znesku 3611 K je pač težko dosežena spričo zmanjšane nakupne zmožnosti 95% vsega prebivalstva kljub vsem novim taksam in trošarinam, to verjetno niti ne v Ljubljani. (Od kolkovnih in taksnih državnih dohodkov je padlo pred vojno v Avstriji na prebivalca n. pr. 895 K; po uradni statistiki se je v l. 1925 prodalo v Sloveniji taksnih vrednotnic za 64.516.009 Din; primerjanje zadevnih odstotnih oz. poprečnih vrednot pove, da rezultati niso primerljivi.)

Državno gospodarstvo se ne more oddaljiti glede materialnih izdatkov od realne cenovne razine. Zato se mora pojavljati razlika med porastom cenovne in porastom splošne davčne razine v neprestanih poskusih, ki streme za tem, da

se nadomesti nedostatek v državnih dohodkih z novimi davčnimi vrstami, z raznimi pribitki k obstoječim javnim dajatvam in s pritegnitvijo specijalno še ne izrabljenih virov za dohodke. Razlike se kažejo nadalje v poslabšani kakovosti državne uprave, v stalni neurejenosti budžetnega ravnotežja kljub vsej formalni uravnovešenosti ter v dosti znižani življenjski meri državnih nameščencev. Dokler se imenovane razine (glede cen dohodkov, davkov in tudi glede potroškov) ne snidejo na skupnem nivoju, ki ustreza naravnim njihovim relacijam, dokler se razlike med njimi v znatni meri ne približajo predvojnemu standardu, mora gospodarska kriza ostati permanentna prikazen. Primanjkljaj na eni strani se samogibno pokaže na drugi strani, razlike so podobne trem komunikačnim posodam. V razlikah med naravnimi in sedanjimi odnosi imenovanih razin so zgoščene vse gospodarske težave poslovne Ljubljane, v raznih razmerjih seveda v raznih poklicno - dohodkovnih slojih. Spraviti te tri razine v zdravo razmerje, na skupno črto, v kateri bi se križale vse tri naenkrat, t. j. uravnovesiti sistem finančnih števil (davkov, taks, železniških, carinskih i. dr. tarifov, sodnih pristojbin itd.) s sistemom gospodarskih števil (cen, dohodkov, donosov itd.) pa ni naloga velikopoteznih akcij, tembolj pa podrobnega reševanja specijalnih gospodarskih težavic, ene za drugo in v sistematični zvezi, je naloga podrobnega in potrpežljivega dela, z racionalizacijo zasebnega podjemanja in ekonomizacijo državne uprave. Za takšno sistematično delo pa je treba merila, pregleda in pri-gleda, je treba možnosti, vsak čas izmeriti stopnje izvršenega napredka in oddaljenosti od cilja, primerjati stanje s stanjem in popravljati smernice. Vse to pa nudi statistika, podrobna statistika krajevnih, strokovnih, poklicnih itd. razmer, kakor tudi državna centralna statistika, ako se vrši sistematično in ob pravem času. Njena boniteta je seveda po večini zavisna od splošne kulturne stopnje, kajti taka statistika zahteva uvidnega sodelovanja vsega prebivalstva oz. prizadetih njegovih plasti.

Razvrstitev cenitov in njih dohodkov po posameznih vrstah poklicev oz. po glavnih virih dohodkov razodeva predvsem, da so produktivni poklici zastopani s 3080 ceniti, t. j.

z 80·53%, svobodni pa zgolj s 745 cenzi, t. j. z 19·47%. Na prve pride (nepopravljeni) skupni dohodek 93,388.000 Din, t. j. 78·71%, na druge pa skupni (nepopravljeni) dohodek 26,422.411 Din, t. j. 21·29%. Po posameznih poklicnih strokah se (po reducirani tabeli) porazdele skupni dohodki takole:

a) Produktivni poklici.	Štev. cenzi	Obdaženi dohodek	v % skupnega dohodka
1. Poljed. i. rudarstvo	183	4,299.577 Din	3·46
2. Obrt in industrija :			
a) Obrt	1053	19,666.814 »	15·84
b) Industrija	232	11,626.129 »	9·37
3. Trgovina in promet :			
a) Blagovna trgovina	1042	38,343.711 »	30·89
b) Promet	98	2,054.208 »	1·65
c) Bančna služba	327	14,502.232 »	11·69
č) Hraniln. in pos. služba	75	4,462.960 »	3·59
d) Zavarovalniška služba	70	2,732.501 »	2·22
Produktivni poklici skupaj	3080	97,688.132 Din	78·71

B) Svobodni poklici.

1. Svobodni poklici v ožjem smislu :			
a) Pravniška praksa	82	5,323.040 Din	4·29
b) Zdravništvo	87	3,404.301 »	2·74
c) Poduk, tehn. umetn. itd.	96	2,572.821 »	2·08
2. Javna služba :			
a) Avtonomna	154	5,215.555 »	4·20
b) V korpor. in pod. družbah	58	2,469.283 »	1·99
3. Imetniki rente :			
a) Iz poslopij	72	1,425.099 »	1·15
b) Iz glavnice	95	2,229.248 »	1·79
4. Državni uradniki s postran. dohodki	101	3,783.064 »	3·05
Svobodni poklici skupaj	745	26,422.411 »	21·29
Produktivni in svobodni poklici skupaj	3825	124,110.543 Din	100·—

Cenziti, ki njih dohodek poteka iz raznih virov dohodkov, so uvrščeni v gornje poklicne stroke po glavnem dohodku ali po poklicu, ki mu morajo posvečati večji del svojega časa.

Če porazdelimo po poklicih specijalizirane skupne dohodke na posamezne stopnje dohodkov, vidimo, da imajo produktivni poklici prilično dobro zasedeno še stopnjo od 150.000 do 200.000 Din, svobodni poklici pa le še ono od 75.000 do 100.000 Din, da so torej prvi vobče za dve (in sicer veliki) dohodkovni stopnji pred drugimi. V vrstah dohodkov preko 200.000 Din je zastopanih še 5 vrst produktivnih poklicev z 39 cenziti (rudarstvo s 4, industrija s 4, blagovna trgovina s 25, bančna služba s 4, posojilniška služba z 2) s skupnim (nepopravljenim) dohodkom 11.333.473 Din, t. j. 9,12% celokupnega dohodka vseh cenzitov. Svobodni poklici so v stopnji dohodkov nad 200.000 Din le še s 5 cenziti. Njih skupni dohodek znaša 1.362.781 Din, t. j. 1,09% celokupnega dohodka vseh cenzitov. Dohodek 150.000 Din prekoračijo zastopniki svobodnih poklicev (8 po številu) le kot izjeme; te izjeme so brez izjeme zgolj juristi. Drugi svobodni poklici so zastopani z najvišjimi dohodki le še v stopnji dohodkov od 100.000 Din do 150.000 in še tu samo s 4 zastopniki, in sicer trije z glavnim dohodkom iz glavniške in eden z glavnim dohodkom iz fundirane (hišne) imovine. Najvišja stopnja, kamor segajo z večjim številom svobodni poklici v ožjem smislu, je od 75.000 Din do 100.000 Din, pa še v tej so svobodni poklici zastopani le s 14 cenziti, med katerimi so 4 drž. uradniki s postranskimi dohodki. Obubožano gospodarstvo in v dohodkih oslabela družba odplača kakor povsod drugod seveda tudi v Ljubljani vobče v dosti višji meri produktivne poklice. Medtem ko so pred vojno bili v Ljubljani prod. in svobodni poklici v vseh stopnjah dohodkov, razen v najvišjih, enaki in je v tem pogledu vladalo nekako ravnovesje, razodevajo gornje številke, da so po vojne razmere delež svobodnih poklicev na celotnem dohodku prebivalstva zelo znatno znižale. V primeru z današnjimi razmerami so bili v vrstah dohodkov od 7000—10.000 K (100.000—150.000 Din) pred vojno zastopniki svobodnih poklicev šte-

vilčno dobro zastopani, zastopniki produktivnih poklicev pa dosti slabše, danes je ravno narobe.

Kako se porazdeli glavna vsota celokupnega dohodka vseh cenztov z delnimi vsotami, ki presegajo znesek 500.000 Din in ki pridejo na posamezne vrste poklicev v posameznih stopnjah dohodkov, kaže nastopna tabela:

Skupni dohodek	Vrsta poklica	Stopnja dohodkov	Število cenztov	Rektificiran dohodek	
10,815.023	obrt	5— 25.000	858	17,000.000	Din
9,471.196	blag. trg.	25— 50.000	266	12,000.000	»
8,169.286	» »	5— 25.000	598	12,000.000	»
5,493.369	» »	50— 75.000	95	6,800.000	»
4,975.368	obrt	25— 50.000	146	6,000.000	»
4,928.235	blag. trg.	nad 300.000	11	6,000.000	»
4,688.290	banke	25— 50.000	130	5,000.000	»
3,624.142	industrija	25— 50.000	102	4,000.000	»
3,436.253	jav. avt. sl.	25— 50.000	98	4,000.000	»
2,985.529	blag. trg.	100—150.000	25	3,700.000	»
2,674.765	banke	50— 75.000	43	3,300.000	»
2,570.942	»	5— 25.000	120	3,000.000	»
2,249.250	drž. uradn.	25— 50.000	62	3,000.000	»
1,952.235	blag. trg.	75—100.000	22	2,500.000	»
1,841.869	industrija	50— 75.000	27	2,250.000	»
1,830.471	blag. trg.	200—250.000	8	2,250.000	»
1,814.412	» »	150—200.000	11	2,250.000	»
1,714.083	obrt	50— 75.000	29	2,200.000	»
1,704.073	zdravništvo	25— 50.000	47	2,100.000	»
1,698.978	blag. trg.	250—300.000	6	2,100.000	»
1,492.843	banke	75—100.000	17	1,800.000	»
1,462.000	industrija	5— 25.000	67	1,800.000	»
1,413.632	prav. praksa	25— 50.000	38	2,500.000	»
1,356.689	industrija	100—150.000	13	1,700.000	»
1,278.496	polj. in rud.	5— 25.000	145	2,900.000	»
1,250.627	posojilnice	25— 50.000	33	1,500.000	»
1,141.375	zavarovalnice	25— 50.000	33	1,350.000	»
1,140.694	posojilnice	50— 75.000	18	1,350.000	»
1,136.703	industrija	75—100.000	13	2,400.000	»
1,094.980	banke	100—150.000	9	1,500.000	»

Skupni dohodek	Vrsta poklica	Stopnja dohodkov	Število cenztov	Rektificiran dohodek	Din
1,078.092	industrija . . .	150—200.000	6	1,350.000	Din
1,053.250	korp. služba .	25— 50.000	29	1,300.000	»
1,007.390	poduk, teh. itd.	25— 50.000	31	1,250.000	»
947.157	obrt	75—100.000	11	1,200.000	»
930.134	avt. služba . .	5— 25.000	43	1,200.000	»
927.171	poduk, umetn.	5— 25.000	54	1,200.000	»
904.482	pravn. praksa .	50— 75.000	15	1,250.000	»
883.099	promet	5— 25.000	74	1,000.000	»
879.177	nalož. glavnica	5— 25.000	70	1,100.000	»
839.419	pravn. praksa .	100—150.000	7	1.500.000	»
803.663	drž. urad . . .	50— 75.000	13	900.000	»
801.900	polj. in rud. . .	25— 50.000	24	900.000	»
787.078	» » » . .	nad 300.000	2	?	
750.157	banke	nad 300.000	2	?	
746.720	promet	25— 50.000	21	850.000	»
728.785	obrt	100—150.000	6	900.000	»
701.931	banke	150—200.000	4	?	
679.868	avt. služba . .	50— 75.000	11	800.000	»
662.379	industrija . . .	nad 300.000	2	?	
653.582	zdravn. praksa	50— 75.000	11	800.000	»
652.451	pravn. praksa .	nad 300.000	2	?	
585.814	posojilnice . .	100—150.000	5	700.000	»
547.130	polj. in rud. . .	100—150.000	5	700.000	»
539.300	» » » . . .	250—300.000	2	?	
537.194	nalož. glavnica	25— 50.000	16	600.000	»
528.324	banke	250—300.000	2	?	
526.657	hišni posestn. .	5— 25.000	54	600.000	»
522.241	zavarov. . . .	5— 25.000	24	600.000	»

V nadaljnih manjših vsotah dohodkov so dohodki pomožnih sil zasebnih uradnikov in dohodki vodilnih sil v industriji, bankarstvu in pravniški praksi, ki so zastopani v posameznih vrstah le še z enim samim cenztom ali z dvema, reprezentanti višjih vrst srednjega stanu in premožnjakov v slovenskem stilu. Gornje skupne svote dohodkov se morajo popraviti seveda z raznimi nujno subjektivno pobarvanimi rektifikacijskimi pribitki.

V statistiko glede dohodkov poslovne Ljubljane spada vsekakor vsaj opomba o dohodkovnih razmerah onih podjetij, ki so zavezana javnemu polaganju računov, četudi se pojem njih bilančnega čistega prebitka (dobička) ne krije s pojmom čistega dohodka, ki je merodajen za odmero dohodnine in gornjih naših izvajanj.

Od 120 takih podjetij (delniških družb, družb z o. z. in zadrug), ki imajo svoj sedež v Ljubljani in so utegnile za bilančno leto 1924 sestaviti računске zaključke, jih izkazuje 29! izgubo v skupnem iznosu 12,261.098 Din; ostalih 91 pa porazdelimo na 4 vrste in sicer:

Vrsta podjetja	Štev. podjetij		v o o dob.
1. Trboveljska pr. dr.	1	38.530.792 . . .	54
2. Denarni zavodi z dobičkom nad 2,000.000 Din	4	17,164.381 . . .	24
3. Vsi drugi denarni zavodi	18	2,651.005 . . .	4
4. Trgovska in industrijska podjetja	69	<u>12,892 128 . . .</u>	18
	Skupaj	71,238.306 Din	

Med temi podjetji je (s Trboveljsko družbo) 6 takih industrijskih in trgovskih družb, ki imajo v Ljubljani le sešez (pisarno), medtem ko so njih obratovališča izven ljubljanske okolice. Na ta podjetja odpade skupni čisti dobiček 40,547.929, tako da pride na trgovska in industrijska podjetja, ki so zavezana javnemu polaganju računov in imajo v Ljubljani oz. ljubljanski bližnji okolici svoja obratovališča, le skupni dobiček 10,874.991 Din.

Ako razvrstimo podjetja, ki izkazujejo dobiček, v stopnje dohodkov, dobimo to-le sliko:

Stopnja dohodkov	Štev. podjetij
1. Do 1000 Din	10
2. Od 1000 do 25.000 Din	36
3. Od 25.000 do 50.000 Din	9
4. Od 50.000 do 100.000 Din	7
5. Od 100.000 do 200.000 Din	8
6. Od 200.000 do 500.000 Din	8

7. Od 500.000 do 1.000.000 Din	6
8. Od 1.000.000 do 2.000.000 Din	0
9. Od 2.000.000 do 3.000.000 Din	2
10. Nad 3.000.000 Din	5

Uradna izprememba upravnih odločb.

Dr. Henrik Steska, član upravnega sodišča.

Že v rednem postopanju o pritožbah opazamo, da pritožno oblastvo o priliki pritožbe ne pretresa izpodbijane odločbe nižjega upravnega oblastva zgolj toliko, kolikor je izrek te odločbe z navedbo merodajnih činjenic v pritožbi (pritožne točke) izpodbijan. Pritožno upravno oblastvo mora namreč uradoma ne le dognati, ali ne trpi morda pritožba sama na bistvenih formalnih hibah, marveč mora, ako ni takih hib, tudi že po službeni dolžnosti preiskati:

a) ali ne trpi prvostopno upravno postopanje na takih nedostatkih, z avoljo katerih izpodbijana odločba nima obvezne moči, kakor nepristojnost prvostopnega upravnega oblastva ali zastaranje protipravnega dejanja ali javnopravna obveznost oziroma

b) ali ne trpi to postopanje na takih nedostatkih, da brez njih ugotovitve ni moči presoditi, ali so pritožne točke upravičene (n. pr. ako se izkaže potreba, da se odpravijo protislovja v stanju stvari ali izpopolni nepopolno stanje stvari).

Poleg tega sme pritožno upravno oblastvo iz lastnega nagiba, ne da bi bila zato dolžnost, z ozirom na oficijozni značaj upravnega postopanja tudi brez omejitve na pritožne točke (razloge, zaradi katerih smatra pritožnik izpodbijani izrek za nepravilen), pretresati upravni akt iz javnih interesov ali ker ni stvarnih ali pravnih pogojev za izdajo zadevnega še ne pravomočnega upravnega akta sploh.

Ako ne nasprotujejo temu pravice drugih oseb, se upravičenemu oblastvu ni niti treba omejiti na pobijani del izreka v izpodbijani odločbi, koje izrek obsega več samostalnih delov.